

EESTIMAA LOODUSE FOND

Keskkonnaministeerium

Teie: 14.12.2020 nr 6-6/20/4634-9

Meie: 05.01.2021 nr 3

Saksamaa mereala planeeringu piiriülene keskkonnamõju

Eestimaa Looduse Fond (ELF) tänab võimaluse eest osaleda Saksamaa mereala planeeringu piiriüleses keskkonnamõju hindamises. Leiame, et merealade planeerimine vajab senisest hoopis tõhusamat rahvusvahelist koostööd ja piiriüleste keskkonnamõjude rahvusvaheline hindamine aitab siin lünki täita.

Saksamaa majandusvööndi mereplaneeringu seletuskiri ja KSH aruanded on põhjalikud ning tulenevalt mereplaneeringu direktiivi 2014/89/EL nõuetest leiab äramärkimist ka ökosüsteemi-põhine lähenemine. Siiski esineb planeeringus vaieldavusi, mis mõjutavad kogu Läänemere ökosüsteemi.

Planeering annab mereruumi kasutamisel laevandusele eelise võrreldes keskkonnakaitsega

Planeeringu seletuskirja alapeatüki 2.1 lõikes (1) põhjendatakse sellist eelistamist ÜRO mereseaduse konventsiooni (UNCLOS) nõuetega. Edaspidises põhjenduses viidatakse konventsiooni artiklile 58, mis tõepoolest sätestab majandusvööndis laevandusvabaduse. Sama korraldatakse looduskaitset käsitleva alapeatüki 2.4.1 lõikes (1).

Siiski ei ole konventsiooni artiklis 58 kirjas, et meresõiduvabadus on absoluutne ja ülimuslik keskkonnakaitse suhtes. Näiteks UNCLOS artikkel 61 sätestab mere elusressursside kaitse majandusvööndis ega nimeta seejuures, et see kaitse peaks alla jääma laevandushuvidele ja artikkel 65 kohaselt võib mereimetajate kaitseks rakendada ka rangemaid reegleid.

Ettepanek: põhjendada merenduse eelistamine paremini, sh. täpse viitega konventsiooni laevanduse prioriteeti keskkonna suhtes kehtestavatele sätetele või see põhimõtte ümber sõnastada, seades keskkonnavajadused vähemalt võrdsele tasemele laevandusega.

Meretuuleenergeetika planeerimisel ei ole piisavalt arvestatud keskkonnaga

Saksamaa ambitsioonikad kavad meretuuleenergeetika arenguks on tervitatavad ja järgimistväärivad. Tuuleenergeetika arendusalade valikul on välditud merekaitsealasid, mis on samuti tervitatav.

Siiski tuleb märksa selgemalt välja tuua põhimõtte, mille kohaselt meretuuleenergeetika areng ei tohi toimuda elurikkuse arvelt. Planeeringu seletuskirja alapeatüki 2.2.2 lõige (6), mis käsitleb keskkonnakaitset tuuleenergeetika arendamisel, on liiga kitsa fookusega, rääkides sisuliselt üksnes müra ja sedagi mitte ammendavalt.

SA EESTIMAA LOODUSE FOND

Staadioni 67, Tartu 51008 +372 742 8443 elf@elfond.ee www.elfond.ee
Reg nr 90001457 EE282200221005100292 (Swedbank)

Selgitavas osas käsitletakse impulssmüra vähendamise meetmeid võrdlemisi ebamäärases sõnastuses ega käsitleta rammisest loobumist võimaldavaid alternatiivseid tuulegeneraatorite vundamentide paigaldamise viise, nagu gravitatsioonilisi vundament. Sama korratakse looduskaitset käsitleva alapeatüki 2.4.1 lõikes (3). Mõju lindudele ja nahkhiirtele on planeeringu seletuskirjas jäetud sootuks käsitlemata.

Planeeringu KSH Läänemerd käsitleva köite alapeatükk 4.2.5, mis käsitleb planeeritava tuuleenergeetika arendamise mõju mereimetajatele, väidab ehitusaegse müra (eelkõige vundamendivaiade rammimise) mõju olevat piirkondliku ja ajutise tähtsusega. Selle hinnangu saamise loogika tekstist ei selgu. Samuti ei käsitleta alternatiivseid, väiksema müraga seotud vundamendi rajamise viise.

Planeeringu KSH käsitleb mõju lindudele ja nahkhiirtele (Läänemerd käsitlevas aruandes alapeatükid 4.2.6 - 4.2.8) üsna pealiskaudselt ega anna kindlust, et tuulearenduse alade valikul on nende loomarühmadega piisavalt arvestatud.

Läänemere KSH aruande peatükk 5, mis käsitleb Saksamaa looduskaitseseadust, keskendub küll suuresti tuuleenergeetikale, kuid ka sellest on raske leida selgeid suuniseid mõju vähendamiseks ja leevendamiseks. Näiteks mainitakse kahe tuulearenduspiirkonna olulisust pringlitele talvisel ajal, kuid kas ja mida sellest järeldada selle ohustatud liigi kaitseks, jääb avamata.

Ettepanek: kaaluda rammimisele alternatiivseid vundamentide rajamise viise ning käsitleda meetmeid välistamaks negatiivseid mõjusid lindudele ja nahkhiirtele.

Kaevandamise keskkonnamõju pole piisavalt leevendatud

Planeeringu seletuskirja alapeatükk 2.2.4 lubab kaevandamise ka kaitstavatel aladel, põhjenduseks üksnes asjaolu, et kehtiv seadusandlus seda ei keela. Selline seletus ei arvesta, et planeeringu keskkonnaambitsioon peaks olema siiski kõrgem vaid seadusega sätestatud miinimumnõuetest. Kauride olulise mereala puhul on kaevandamisele seatud üksnes ajaline piirang, mis ei pruugi olla piisav. Lisaks nähakse perspektiivsena ka süsivesinike ammutamist merepõhjas, s.h kaitsealadel, mis on lisaks elurikkuse kahjustamisele selges vastuolus ka kliimaeesmärkidega. Sama lähenemine kordub looduskaitset käsitleva alapeatüki 2.4.1 lõigetes (1) ja (2).

KSH Läänemerd käsitleva köite alapeatükis 3.4.2 kirjeldatakse, kuidas liiva ja kruusa kaevandamine võib mõjutada merepõhja elustikku. Selle kohaselt võib kaevandamise mõju kesta kuni 15 aastat ja substraadi iseloomu muutuse korral ka alaliselt. Kaevandatavate alade elustiku biomass on usaldusväärsel määral väiksem kui kontrollaladel. Vaatamata sellele jõutakse alapeatükis 4.4.2 järeldusele, et planeeritud kaevandamine merekaitsealal ei põhjusta negatiivset mõju. Tegemist on ilmse vastuoluga.

On kahetuväärne, et KSH Põhjamerd käsitlev köide jätab analüüsimata sinna kavandatava süsivesinike ammutamise kliimamõju. Tegemist on Euroopa Liidu kliimapoliitika sisulise eiramisega.

Ettepanek: välistada kaitsealadel ja muudel tundlikel merealadel (sh. kauride koondumisalal) kaevandamine ning loobuda merealade reserveerimisest süsivesinike ammutamiseks.

Kalanduse ja kalakasvatuse keskkonnamõju tuleks põhjalikumalt käsitleda

Planeeringu seletuskirja alapeatükk 2.2.5 ei käsitle piisavalt kalanduse ja kalakasvatuse keskkonnamõju, jättes muuhulgas arvestamata kalakasvatust kui ühte mere eutrofeerumise põhjust; samuti ei ole tehtud mingeid keskkonnakaitselisi välistusi kalanduse või kalakasvatuse ruumiselisele paiknemisele. Norra homaari (*Nephrops norvegicus*) püügiala “Südlicher Schlickgrund” reserveerimine lõigus (1) ei käsitle püügi mõju ökosüsteemile, mis vastavalt ühise kalanduspoliitika kokkulepetele on kohustuslik, vaid piirdub üksnes sihtliigi hea seisundi sedastamisega.

Samas KSH Läänemerd käsitleva kõite alapeatükk 5.2.1 toob välja kaaspüügi kui olulise ohuteguri pringlitele. Jääb arusaamatuks, miks ei isegi ei kaaluta ruumiliste või ajaliste piirangute seadmist kalapüügile pringlitele olulistel aladel.

Ettepanek: rakendada meetmeid kalanduse ja eriti kalakasvatuse negatiivsete keskkonnamõjude vähendamises ning asjakohastel juhtudel määrata ruumilised piirangud, sh. merekaitsealadel. Norra homaari kalanduse reserveeringus tuleks sätestada selektiivsem ja ökosüsteemi toimimist arvestav lähenemine püügile.

Lindude rändekoridoride kaitse võiks olla järjekindlam

Planeeringu seletuskirja alapeatüki 2.4.1 lõige (4) reserveerib õigusega Fehmarni ja Lollandi vahelise mereala kui säilitamist vajava linnurändekoridori. Paraku on jäänud esile toomata Skane ja Rügeni vahelise mereala tähtsus rändekoridorina, kuigi planeeringu Läänemere-osa KSH aruande linnurännet käsitleva alapeatüki 2.9.2 kohaselt on ka see piirkond oluline.

Ettepanek: reserveerida Skane ja Rügeni vaheline mereala säilitamist vajava rändekoridorina.

Mereala planeerimisel tuleks soodustada sünergilist kooskasutust

Alapeatüki 2.2.1 lõige (1) taotleb merealal erinevate kasutusviiside vastasmõju minimeerimist, täpsustamata, milliste tegevuste kattumist soovitakse vältida või kas mõnede tegevuste puhul võib tekkida ka positiivset koosmõju.

Ettepanek: selgemalt välja tuua erinevate kasutusvaldkondade omavahelised seosed.

Rahvusvaheline koostöö vajab tõhustamist

Lõpetuseks rõhutame taas veidi üldisemat seisukohta, mis on laiem kui vaid Saksamaa planeeringuga seonduv: mereplaneeringu protsess vajab märksa tõhusamat rahvusvahelist kooskõla ja kogu mere ulatuses kumulatiivsete mõjude hindamist. Sellist koostööd nõuab ka mereplaneerimise direktiivi 2014/89/EL artikkel 11. ELFi hinnangul ei ole riigid seda sätet piisava sisukusega rakendanud, kuigi minimaalne koostöö toimus. Kuivõrd hiljemalt käesoleva aasta märtsis peavad liikmesriigid mereplaneeringud kehtestama (ja mõned on seda juba teinud), ei ole suurt muutust selle planeerimisringi jooksul enam võimalik saavutada.

Siiski peame vajalikuks, et regionaalsete merekonventsioonide tööorganid (Läänemeres HELCOM) võtaksid lähiajal ette mereplaneeringute kumulatiivsete mõjude hindamise ja vajadusel tulevikus korrigeeriks planeeringuid eesmärgiga tagada merekeskkonna hea seisund.

Lugupidamisega

[REDACTED]

[REDACTED]

/allkirjastatud digitaalselt/